

พระสูตรที่ ๑

การตอบแทนคุณมารดา บิดาอย่างสูงสุด

ภิกษุทั้งหลาย! เรากล่าวการกระทำตอบแทนไม่ได้ง่ายแก่ท่านทั้งสอง.

ท่านทั้งสองนั้นคือใคร ? คือ ๑. มารดา ๒. บิดา

ภิกษุทั้งหลาย! บุตรพึงประคับประคองมารดาด้วยบ่าข้างหนึ่ง

พึงประคับประคองบิดาด้วยบ่าข้างหนึ่ง เขามีอายุมีชีวิตรอยู่ตลอดร้อยปี

และเขาพึงปฏิบัติท่านทั้งสองนั้น ด้วยการอบกลืน การนวด การให้อาบน้ำและการตัด

และท่านทั้งสองนั้น พึงถ้อยอุจจาระปัสสาวะบนบ่าทั้งสองของเขานั้นแหละ.

ภิกษุทั้งหลาย! การกระทำอย่างนั้นยังไม่ชื่อว่า

อन्नบุตรทำแล้ว หรือทำตอบแทนแล้วแก่มารดา บิดาเลย.

ภิกษุทั้งหลาย! อนึ่ง บุตรพึงสถาปนามารดาบิดา ในราชสมบัติ อन्नเป็นอิสราธิปัตย์

ในแผ่นดินใหญ่อन्नมีรตนะ ๗ ประการ มากหลายเช่นนี้

การกระทำกิจอย่างนั้น ยังไม่ชื่อว่าอन्नบุตรทำแล้ว

หรือทำตอบแทนแล้วแก่มารดาบิดาเลย. ข้อนั้นเพราะเหตุไร ?

เพราะมารดาบิดามีอุปการะมาก บำรุงเลี้ยง แสดงโลกนี้แก่บุตรทั้งหลาย.

ส่วนบุตรคนใด ยังมารดาบิดาผู้ไม่มีศรัทธา ให้สมาทานตั้งมั่นในสัทธาสัมปทา

(ความถึงพร้อมด้วยศรัทธา).

ยังมารดาบิดาผู้หุศีล ให้สมาทานตั้งมั่นในศีลสัมปทา

(ความถึงพร้อมด้วยศีล).

ยังมารดาบิดาผู้มีความตระหนี่ ให้สมาทานตั้งมั่นในจาคสัมปทา

(ความถึงพร้อมด้วยการบริจาค).

ยังมารดาบิดาที่รามีปัญญา ให้สมาทานตั้งมั่นในปัญญาสัมปทา

(ความถึงพร้อมด้วยปัญญา).

ภิกษุทั้งหลาย! ด้วยเหตุมีประมาณเท่านั้นแล การกระทำอย่างนั้นย่อมชื่อว่า

อन्नบุตรนั้นทำแล้ว และทำตอบแทนแล้ว แก่มารดาบิดา.

พระสูตรที่ ๒

ศีล ๕

(ปาณาติปาตา เวรมณี)

เธอนั้น ละปาณาติบาต เว้นขาดจากปาณาติบาต (ฆ่าสัตว์)
วางท่อนไม้ และศาสตราเสียแล้ว มีความละอาย ถึงความเอ็นดูกรุณา
หวังประโยชน์เกื้อกูลในบรรดาสัตว์ทั้งหลายอยู่.

(อทินนาทานา เวรมณี)

เธอนั้น ละอทินนาทาน เว้นขาดจากอทินนาทาน (ลักทรัพย์)
ถือเอาแต่ของที่เขาให้แล้ว หวังอยู่แต่ของที่เขาให้
ไม่เป็นขโมย มีตนเป็นคนสะอาดเป็นอยู่.

(กาเมสุมิจฉารวา เวรมณี)

เธอนั้น ละการประพฤติดิในกาม เว้นขาดจากการประพฤติดิในกาม
(คือเว้นขาดจากการประพฤติดิ) ในหญิง ซึ่งมารดารักษา บิดารักษา
พี่น้องชาย พี่น้องหญิง หรือญาติรักษา อธรรมรักษา เป็นหญิงมีสามี หญิงอยู่ในสินไหม
โดยที่สุดแม้หญิงอันเขาหมั้นไว้ (ด้วยการคล้องพวงมาลัย)
ไม่เป็นผู้ประพฤติดิจาริตในรูปแบบเหล่านั้น.

(มุสาวาทา เวรมณี)

เธอนั้น ละมุสาวาท เว้นขาดจากมุสาวาท พูดแต่ความจริง รักษาความสัตย์
มั่นคงในคำพูด มีคำพูดควรเชื่อถือได้ ไม่แก้งกล่าวให้ผิดต่อโลก.

(สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐานา เวรมณี)

เธอนั้น เว้นขาดจากการดื่มน้ำเมา คือสุราและเมรัย อันเป็นที่ตั้งของความประมาท.

ส. ที่. ๙/๘๓/๑๐๓.

ที่มาเฉพาะข้อกาเมา : ทสก. อ. ๒๔/๒๘๗-๒๘๘/๑๖๕.

ที่มาเฉพาะข้อสุราฯ : ปจ. ที่. ๑๑/๒๔๓/๒๘๖.

พระสูตรที่ ๓

ผลของการมีศีล

ภิกษุทั้งหลาย! สัตว์ทั้งหลายเป็นผู้มีกรรมเป็นของตน
เป็นทายาทแห่งกรรม มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย
กระทำความใดไว้ ดีก็ตาม ชั่วก็ตาม จักเป็นผู้รับผลแห่งกรรมนั้น.

ภิกษุทั้งหลาย! บุคคลบางคนในกรณีนี้ ละปาณาติบาต เว้นขาดจากปาณาติบาต
วางท่อนไม้ วางศัสตรา มีความละอาย ถึงความเอ็นดูกรุณาเกื้อกูลแก่สัตว์ทั้งหลาย.

เขาไม่กระเสือกกระสนด้วย (กรรมทาง) กาย

ไม่กระเสือกกระสนด้วย (กรรมทาง) วาจา

ไม่กระเสือกกระสนด้วย (กรรมทาง) ใจ

กายกรรมของเขาตรง

วจีกรรมของเขาตรง

มโนกรรมของเขาตรง

คติของเขาตรง อุปบัติของเขาตรง.

ภิกษุทั้งหลาย! สำหรับผู้มีคติตรง มีอุปบัติตรงนั้น
เรากล่าวคติอย่างใดอย่างหนึ่ง ในบรรดาคติสองอย่างแก่เขา
คือ เหล่าสัตว์ผู้มีสุขโดยส่วนเดียว หรือว่าตระกูลอันสูง คือ
ตระกูลขัตติยมหาศาล ตระกูลพราหมณ์มหาศาล หรือ
ตระกูลคหบดีมหาศาล อันมั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคะมาก
มีทองและเงินมาก มีอุปกรณ์แห่งทรัพย์มาก.

(ในกรณีแห่งบุคคลผู้ไม่กระทำอนินาทาน ไม่กระทำกาเมสุมิชฉาจาร ก็ได้ตรัสไว้ด้วยข้อความอย่างเดียวกัน
กับในกรณีของผู้ไม่กระทำปาณาติบาต ดังกล่าวมาแล้วข้างบนทุกประการ).

พระสูตรที่ ๔

ผลของการไม่มีศีล

ภิกษุทั้งหลาย! **ปาณาติบาต** ที่เสพทั่วแล้ว เจริญแล้ว ทำให้มากแล้ว
ย่อมเป็นไปเพื่อนรก เป็นไปเพื่อกำเนิดเดรัจฉาน เป็นไปเพื่อเปรตวิสัย
วิบากแห่งปาณาติบาตของผู้เป็นมนุษย์ ที่เบากว่าวิบากทั้งปวง
คือ วิบากที่เป็นไปเพื่อ มีอายุสั้น.

ภิกษุทั้งหลาย! **อทินนาทาน** ที่เสพทั่วแล้ว เจริญแล้ว ทำให้มากแล้ว
ย่อมเป็นไปเพื่อนรก เป็นไปเพื่อกำเนิดเดรัจฉาน เป็นไปเพื่อเปรตวิสัย
วิบากแห่งอทินนาทานของผู้เป็นมนุษย์ ที่เบากว่าวิบากทั้งปวง
คือ วิบากที่เป็นไปเพื่อ ความเสื่อมแห่งโภคทรัพย์.

ภิกษุทั้งหลาย! **กาเมสุมิฉฉาจาร** ที่เสพทั่วแล้ว เจริญแล้ว ทำให้มากแล้ว
ย่อมเป็นไปเพื่อนรก เป็นไปเพื่อกำเนิดเดรัจฉาน เป็นไปเพื่อเปรตวิสัย
วิบากแห่งกาเมสุมิฉฉาจารของผู้เป็นมนุษย์ ที่เบากว่าวิบากทั้งปวง
คือ วิบากที่เป็นไปเพื่อ ก่อเวรด้วยศัตรู.

ภิกษุทั้งหลาย! **มุสาวาท** ที่เสพทั่วแล้ว เจริญแล้ว ทำให้มากแล้ว
ย่อมเป็นไปเพื่อนรก เป็นไปเพื่อกำเนิดเดรัจฉาน เป็นไปเพื่อเปรตวิสัย
วิบากแห่งมุสาวาทของผู้เป็นมนุษย์ ที่เบากว่าวิบากทั้งปวง
คือ วิบากที่เป็นไปเพื่อ การถูกกล่าวด้วยคำไม่จริง.

ภิกษุทั้งหลาย! **ปิสุณาวาท** (คำยุยงให้แตกกัน) ที่เสพทั่วแล้ว เจริญแล้ว ทำให้มากแล้ว
ย่อมเป็นไปเพื่อนรก เป็นไปเพื่อกำเนิดเดรัจฉาน เป็นไปเพื่อเปรตวิสัย
วิบากแห่งปิสุณาวาทของผู้เป็นมนุษย์ ที่เบากว่าวิบากทั้งปวง
คือ วิบากที่เป็นไปเพื่อ การแตกจากมิตร.

ภิกษุทั้งหลาย! **ผรุสวาท** (คำหยาบ) ที่เสพทั่วแล้ว เจริญแล้วทำให้มากแล้ว
ย่อมเป็นไปเพื่อนรก เป็นไปเพื่อกำเนิดเดรัจฉาน เป็นไปเพื่อเปรตวิสัย
วิบากแห่งผรุสวาทของผู้เป็นมนุษย์ ที่เบากว่าวิบากทั้งปวง
คือ วิบากที่เป็นไปเพื่อ การได้ฟังเสียงที่ไม่น่าพอใจ.

ภิกษุทั้งหลาย! **สัมผัสปปลาปวาท** (คำพ้อเจ้อ) ที่เสพทั่วแล้ว เจริญแล้วทำให้มากแล้ว
ย่อมเป็นไปเพื่อนรัก เป็นไปเพื่อกำเนิดเดรัจฉาน เป็นไปเพื่อเปรตวิสัย
วิบากแห่งสัมผัสปปลาปวาทของผู้เป็นมนุษย์ ที่เบากว่าวิบากทั้งปวง
คือ วิบากที่เป็นไปเพื่อ วาจาที่ไม่มีใครเชื่อถือ.

ภิกษุทั้งหลาย! **การตีม้น้ำเมาคือสุราและเมรัย** ที่เสพทั่วแล้ว เจริญแล้ว ทำให้มากแล้ว
ย่อมเป็นไปเพื่อนรัก เป็นไปเพื่อกำเนิดเดรัจฉาน เป็นไปเพื่อเปรตวิสัย
วิบากแห่งการตีม้น้ำเมาของผู้เป็นมนุษย์ ที่เบากว่าวิบากทั้งปวง
คือ วิบากที่เป็นไปเพื่อ ความเป็นบ้า (อุมมตตก).

อนฺจก. อ. ๒๓/๒๕๑/๑๓๐.

พระสูตรที่ ๕

กายนี้ เป็น “กรรมเก่า” (ปฏิจจสมุปปาต)

ภิกษุทั้งหลาย! กายนี้ ไม่ใช่ของเธอทั้งหลาย และทั้งไม่ใช่ของบุคคลเหล่าอื่น.

ภิกษุทั้งหลาย! กรรมเก่า (คือกาย) นี้
อันเธอทั้งหลาย พึงเห็นว่าเป็นสิ่งที่ปัจจัยปรุงแต่งขึ้น (อภิสงขต)
เป็นสิ่งที่ปัจจัยทำให้เกิดความรู้สึกขึ้น (อภิสญเจตยิต)
เป็นสิ่งที่มีความรู้สึกต่ออารมณ์ได้ (เวทนีย).

ภิกษุทั้งหลาย! ในกรณีของกายนั้น อริยสาวกผู้ได้สดับแล้ว
ย่อมทำไว้ในใจโดยแยบคายเป็นอย่างดี ซึ่งปฏิจจสมุปปาตนั้นเทียว ดังนี้ว่า

“ด้วยอาการอย่างนี้ :

เพราะสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี

เพราะความเกิดขึ้นแห่งสิ่งนี้ สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น

เพราะสิ่งนี้ไม่มี สิ่งนี้จึงไม่มี

เพราะความดับไปแห่งสิ่งนี้ สิ่งนี้จึงดับไป

ข้อนี้ได้แก่สิ่งเหล่านี้ คือ :-

เพราะมีอวิชชาเป็นปัจจัย	จึงมีสังขารทั้งหลาย
-------------------------	---------------------

เพราะมีสังขารเป็นปัจจัย	จึงมีวิญญาณ
-------------------------	-------------

เพราะมีวิญญาณเป็นปัจจัย	จึงมีนามรูป
-------------------------	-------------

เพราะมีนามรูปเป็นปัจจัย	จึงมีสฬายตนะ
-------------------------	--------------

เพราะมีสฬายตนะเป็นปัจจัย	จึงมีผัสสะ
--------------------------	------------

เพราะมีผัสสะเป็นปัจจัย	จึงมีเวทนา
------------------------	------------

เพราะมีเวทนาเป็นปัจจัย	จึงมีตัณหา
------------------------	------------

เพราะมีตัณหาเป็นปัจจัย	จึงมีอุปาทาน
------------------------	--------------

เพราะมีอุปาทานเป็นปัจจัย	จึงมีภพ
--------------------------	---------

เพราะมีภพเป็นปัจจัย	จึงมีชาติ
---------------------	-----------

เพราะมีชาติเป็นปัจจัย ชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ

ทุกขะโทมนัส อุปายาสทั้งหลาย จึงเกิดขึ้นครบถ้วน :

ความเกิดขึ้นพร้อมแห่งกองทุกข์ทั้งสี่นี้ ย่อมมี ด้วยอาการอย่างนี้.

เพราะความจางคลายดับไปโดยไม่เหลือแห่งวิชชา นั้น เทียว จึงมีความดับแห่งสังขาร

เพราะมีความดับแห่งสังขาร จึงมีความดับแห่งวิญญาน

เพราะมีความดับแห่งวิญญาน จึงมีความดับแห่งนามรูป

เพราะมีความดับแห่งนามรูป จึงมีความดับแห่งสฬายตนะ

เพราะมีความดับแห่งสฬายตนะ จึงมีความดับแห่งผัสสะ

เพราะมีความดับแห่งผัสสะ จึงมีความดับแห่งเวทนา

เพราะมีความดับแห่งเวทนา จึงมีความดับแห่งตัณหา

เพราะมีความดับแห่งตัณหา จึงมีความดับแห่งอุปาทาน

เพราะมีความดับแห่งอุปาทาน จึงมีความดับแห่งภพ

เพราะมีความดับแห่งภพ จึงมีความดับแห่งชาติ

เพราะมีความดับแห่งชาตินั้นแล ชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ

ทุกขะโทมนัส อุปายาสทั้งหลาย จึงดับสิ้น :

ความดับลงแห่งกองทุกข์ทั้งสิ้นนี้ย่อมมี ด้วยอาการอย่างนี้” ดังนี้ แล.